

tini, et de fama quæ tum se habat sanctum Martinum nocte illa missam celebrare. Quarta Philippo respondet Herveus abbas et fratres capituli Majoris Monasterii, et quæsitis faciunt satis, laudantque Guibertum. Quinta et sextam scribunt eidem Philippo Philippus decanus, Rainaldus thesaurarius, totumque capitulum Sancti Martini Turonensis, in quarum litterarum priori gratias agunt de *Vita sancti Martini* sibi transmissa, in utrisque autem quardam sancti Martini miracula referunt. Septima est Guiberti Philippo, de beneficiis gratias agentis. Octava ejusdem ad eundem de laudabili conversatione fratrum Majoris Monasterii. Nona de nobilitate et magnificentia ecclesiæ Castrinovi. Decima Guibertus Philippum hortatur ad officii sui cultum, et ad studium pacis in conventu Leodicensi sciendæ. Undecima eidem gratulatur de restituta pace. Herveo Majoris Monasterii abbati, ejusque sacro conventui gratias agit, de hospitalitate sibi præstita, et de eo quod libros *De miraculis sancti Jacobi*, *De beatis in Hispania a Carolo Magno gestis*, et *De martyrio Rollandi ducis*, transcribendi facultatem ab eis obtinuerit: quorum librorum exemplar ad transcribendum certatim a se rapi testatur. Nemp̄ eo tempore falsæ ejusmodi merces venditari cœperunt, id quod epistola duodecimæ argumentum est. In decima tertia vero, fratribus Majoris Monasterii inscripta, laudat eorum religionem, et quædam corrigenda notat. Decima quarta directæ est Joanni abbati fratribusque ejusdem cœnobii, quibus Guibertus gratias agit, ab iisque libros Paulini postulat, et se duabus abbatibus antea propositum, tunc uni Florinensi præesse scribit. Post hæc subsequitur in codice eodem *Guiberti epistola ad Philippum Coloniensem archiepiscopum*, cujus mandato de scribenda sanctæ Hildegardis Vita parere se dicit. Tum variæ *Ejusdem Guiberti ad dominam Hildegardem magistræm cœnobii Sancti Roberti Bingensis* subsequuntur. Prima de excellentia sancti Martini episcopi, secunda de visionibus Hildegardis, de quibus quæritur: An ut fama ferebat, visionum suarum postquam eas scripsisset, oblivisceretur: tum an eas ipsa Latine scribat, ac demum an Latinam linguam didicerit. In hinc epistolæ, *Salutant te dilecti et ex facie noti dilectores tui, Sigerus de Waura: et Nicolaus miles juvenis de Niel, quem cum ipso te visitante in Quadragesima vidisti. Salutat te frater Franco Reclusus, ecclesiæ vestræ filius probus in Christo, et frater Robertus languens corpore, sed valens mente, in monte qui dicitur Sancti Guiberti, recubans. Salutant te dominus Emmo, ecclesiæ nostræ parochianus presbyter, etc.*

Præterea alias ejusdem Guiberti epistolas ad Hildegardem, numero octo, tumque responsiones Hildegardis ad ipsum variasque tum ejusdem Guiberti ad sorores ecclesiæ beatæ Mariæ, Sanctique Roberti de Binguia, tum earundem sororum ad Guibertum responsa, aliasque aliis personis scriptas, nempe *Josepho egregiæ probitatis scholastico*, qui Hierosolimam cum Cantuariensi antistite profecturus, Guiberto prosum de sancto Martino examinandum obtulit. Sigfrido Moguntino archiepiscopo, de virtutibus sancti Martini, et Conrado ejusdem Ecclesiæ pontifici, de variis Colonienſis Ecclesiæ successibus; denique Godefrido abbati monasterii Sancti Eucharii et Sancti Willibrordi de *Vita sanctæ Hildegardis*, quam Guibertus ipse scriptis mandavit. Ad hæc Bartholomæus Fisenus in *Floribus Ecclesiæ Leodiensis*, ubi de abbatibus Gemblacensibus, testatur Guibertum nonnulla etiam scripsisse ad beatam Ludgardem, quæ in vicino Aquiviensi parthenone tunc vivebat: atque anno 1208, hoc est biennio post abdicatam præfecturam, ad superos abiisse.

Factus ergo est anno 1188 Guibertus Martinus abbas Florinensis, anno autem 1194, abbas Gemblacensis, quas præfecturas cum anno 1206 abjecisset, anno tandem 1208, die 22 Februarii mortuus legitur, ætatis anno circiter 88, sacerdotii 63. Nihil hujus scriptoris editum puto, præter [epistolas et] narrationem destructionis vel potius combustionis monasterii Gemblacensis, quæ anno 1137 facta est, quam quidem Guibertus, post ejusdem monasterii factus abbas ac monasterii etiam Florinensis, litteris consiguavit, libro II. Commentariorum Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis, cap. 8, pag. 904, ubi et mentionem facit *librorum suorum* qui in hac destructione abrepti fuerant. Meminit Guiberti Martini ejusque scriptionum Hervardus Leodiensis archidiaconus, in epistola ad G. Laudunensem canonicum, et anonymus auctor *Chronici Gemblacensis*, tom. II *Analecti Mabillonii*, p. 544; Valerius Andreas in *Bibliotheca Belgica*, p. 303 editionis 1643, Lovanii in 4, ubi mss. codices Operum Guiberti varios in Belgicis bibliothecis recenset; Petrus Lambecius libro II. Commentariorum bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis, cap. 8, pag. 904, ubi de codice ms. 296 Datino Ambrosianæ arcis in Cæsaream allato, loquitur.

EPISTOLA HERVARDI

LEODICENSIS ARCHIDIACONI

AD G. CANONICUM LAUDUNENSEM

De Guiberto abbate Gemblacensi et de scribenda Vita S. Martini.

(D. MABILLON, *Analect. nov. edit.*, p. 480.)

Reverendo Patri et domino G. beatæ Dei Genitricis Mariæ Laudunensi canonico, HERVARDUS Leodiensis archidiaconus, præsentis vitæ stadium juste vivendo virriter percurrere, et æternæ beatitudinis bravium feliciter obtinere.

Uitanti moris est et longo bonorum consensu approbati, quibuslibet, et maxime facilibus et honestis

petitionibus amicos esse invicem exaudire, ut per hanc et promptam exterioris operis exhibitionem, in lucem et publicum procedat desiderabilis fructus occultæ dilectionis. Inde est quod paternitatem vestram, cujus benignitatem a cunabulis munificam mihi et expositam, quoties necessitas exegit, in libro experientiæ legi et relegi devote exoro, et in-

stanter precor, quatenus favorabilem et omni acceptione dignam et prone suscipiendam domni Guiberti, cognomento *Martini*, petitionem, cum ad vos venerit, vel miserit, sine repudio affectuose grantanter et excipiat, efficaciterque compleatis. Effectus namque ejus multos lætificabit et ædificabit: vobis quoque, etiam si nolitis, (quamvis, hoc nec velle, nec quærere debeatis) magnam et laudem et gloriam pariet: sed et ipsi domno Guiberto propensio- rem pro vobis apud Deum intercedendi affectum suggeret. Hic autem ille est Guibertus, qui quondam in Florinensi monasterio prius, et postea in Gemblacensi, abbatibus officio est functus, sed neutro defunctus. Maluit siquidem utili quæsita et acta occasione honeste cedere, quam sub onere, quod solus et gemens sine fido portabat comportante, cadere, et casu sui ab ineptis irrisoribus ludibrium sustinere. Ad quid enim in fornace scandalorum et tribulationum flammis æstuante inutiliter uteretur? præsertim cum easdem flammæ nec per se sufficeret exstinguere, nec absque magno læsionis detrimento diu posset tolerare, nullo scilicet in eadem sibi fornacæ auræ lenis sibilo flante, nulliusque pie consolationis suffragio ejus acerrimos æstus refrigerante. Ideo prudenti usus consilio, salvari in vita, quam periclitari in summo potius elegit, magisque humilis et pauperis Christi ab eo salvandus imitari vestigia, quam ambulare in magnis et mirabilibus super se, cum eis ali quando pro fastu elationis puniendus. Hic idem est ille Guibertus Martinus, gloriosi præsentis Martini cultor, nonnullus imitator, operumque et virtutum illius tam verbis, quam scriptis studiosus commendator. Unde propter diuturnæ et affectuosæ devotionis erga eum constantiam, ejusdem eminentissimi pontificis proprium nomen isti conversum est in agnomen: adeo ut jam non solo suo proprio nomine, quod est Guibertus, sed ob insigne prædictæ devotionis obsequium, quod ei solus exhibet, Guibertus Martinus jam passim, ubi notus est, appelletur.

Sed ut id pro quo ista præmissimus, et ad quod tendimus, jam proferamus, hic idem Guibertus Martinus, quem pro suis nobis charum meritum intimo vobis commendamus affectu; auditis et lectis quibusdam opusculis vestris, hic videlicet quæ seu de Vita egregii confessoris Christi Servatii, seu quo cultu et qua conversationis forma se agant clerici qui pie in Christo volunt vivere, heroico usus metro, præclaro digessimus opere, eorundem scriptorum plus quam diei possit, eleganti trahitur et delectatur venustate. Proinde quia, sicut minus vobis notus, de vestro (nec mirum) diffudit assensu, ad me veniens ob mutua agnitionis et dilectionis, quo invicem astringimur, complexum, nihil prorsus quod juste petam, vos mihi sperans negaturum, humillime et instantissime frequenter deprecatus est, quatenus mea apud vos obtineam intercessionem, ut beatum Martinum, quem propter illa quæ quotidie ejus experitur beneficia, quanta potest, veneratur et attollit devotione, vos quoque inter cæteros quos veneramini sanctos, in patronum vobis assumatis: et ut etiam vos in opportunitatibus opitulationum ejus suffragiis fulciamini, sicut et omnes qui ei puro famulantur affectu; aliquid ei honoris sedula et alacri intentione exhibeatis. Nec de ejusdem domni Guiberti Martini petitione, quia pareatis, aliquatenus sumulemni, quia nec aurum, nec argentum, nec quilibet unde marsupium seu penu vestrum vacuet, in beati Martini obsequio expendendum a vobis petiturus est. Quid tum? an ut ecclesiam ei

A constratis? Nec hoc quidem, nam in possessione ecclesiarum nullus eo ditior sanctus invenitur, præter Matrem Christi, et Clavigerum cæli. Si nihil horum, quid demum habet petere? Nempe quod facillime potestis præstare.

Quid illud? Nimirum verba: quid levius verbis volantibus? Petimus itaque tam ipse quam ego cum eo, et enixiori quam possumus intentione petimus, quatenus diligentissima investigatione, considerata tanti pontificis incomparabili fere eminentia, qua merito et virtutum operibus, et nominis amplitudine summis antæ cælestis principibus, id est prophetis et apostolis, adæquatur, toto subtilissimi quo polletis ingenii vigore et acumine adhibito, qui nonnullos in scriptis vestris vicistis, in hoc vos ipsu vincendo, ad laudem Dei et legentium utilitatem et delectationem, de materia, quæ vobis per litteras insinuabitur, elegiâo metro aliqua memoratu digna in ipsius beati Martini honore concribatis.

B Nec in hoc sane opusculo frustra laborabitis, quia labor ipse præter id quod vos utiliter exercendo damnosum a nobis repellet otium, geminam pariet retributionis utilitatem, dum pro eo et vivens et mortuus, laudis præconio etiam volens attollemini, et Martini vestri patrocinio in omnibus periculis et tribulationibus vitæ hujus, et in ea, qua durior nulla est, necessitate, hoc est in articulo mortis, protegemini. Proinde qui somnolento diu otio torpuitis, tandem vel pulsatus expergiscimini, et instar galli se ipsum complexis alis diverberando ad cantandum vigilantioram reddentis, vires ingenii longa obsitas rubiginæ, ut resplen leant, quasi ad usum limando expolite, et laudabilis exercitium laboris, id est opus Deo gratum, et posteris commodum, ab ipso vobis Deo oblatum, grantanter et impigre suscipite: ne, si sequiter differatis, alius clanculo mittat manum, et illud vobis præcipiat; et sic utraque mercede, id est laudis temporalis, et æternæ retributionis, pro tepiditate dilationis vestræ careatis.

Quapropter suscipite illud incunctanter, et explete celeriter, antequam hebetata præ senio mentis acie, sera poenitentia incipiatis velle, cum (quod Deus avertat!) inops memoriæ et insufficientis haberi cœperitis, et tunc desidia vos pudeat, cum emendare non poteritis. Expedite ergo vos, obsecro, ab omnibus aliorum, quantum fieri potest, negotiorum impedimentis, et operi huic, quod vobis per talem virum Deus periciendum ingerit, vigilantia intentione vacate, et cum ipsius adjutorio, quanta potestis acceleratione, sine ipsius operis detrimento terminate. Cavete autem, quæso, ne si ulterius expectetis, tempus quod omni sagitta sive avicula celerius prætervolat, vos non expectet, et vitæ die clausa, tenebræ mortis, in quibus nemo potest operari, vos occupent; et, quod maxime timendum est, ne Deum ipsum, qui vos per servum suum pulsavit, offendatis; neve servi pigri et inutilis, qui de talento sibi credito lucrari noluit, penam incurrat. Jam vero ut demum tam producta claudatur epistola, filiali paternitatem vestram precor affectu, ut apud vos charitatem vestram precor affectu, ut apud vos charitas ostineat quod sincero et pio affectu poscit charitas: ne si charitatem exauone noluveris, nec vos, ut vacuum charitate, ille qui summa charitas est, in vestris precibus aliquatenus exaudiat, quod ipsa charitas, id est Deus, sua pietate a vobis precibus beati Martini avertens tribuat, ut in eadem ipsa charitate omnia vestra compleantur.